

УДК 338.244.47

Соріна О.О.¹, Кривошей Я.М.²

¹ канд.економ.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-319 НУ «Запорізька політехніка»

СИСТЕМНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В науковому середовищі поняття «децентралізація» часто розглядається як «процес передачі або перерозподілу владних повноважень та політичної відповідальності від центральних органів влади на користь регіональних або місцевих владних інститутів, які презентують територіальні громади» [1, с. 11].

Якщо розглядати сьогоденні результати реформи децентралізації, то останню можна вважати вдалим рішенням влади, завдяки якому було побудовано якісно нову та наразі досить ефективну систему місцевого самоврядування, оскільки об'єднані територіальні громади (ОТГ) дозволяють покращувати матеріальне та фінансове забезпечення населених пунктів, підвищувати якість надання публічних послуг населенню, реалізовувати різноманітні соціальні проекти, активізувати господарську діяльність на місцях тощо.

Проте реалізація політики децентралізації має низку системних проблем, що перешкоджають подальшому ефективному реформуванню. Серед найбільш актуальних з них науковці відмічають наступні:

- відсутність ефективної комунікації між владою та громадянами. Ця проблема виникла ще напочатку реформи децентралізації і однією з її основних причин була недостатня увага до процесу висвітлення реформ у засобах масової інформації. Це призвело до поширення серед населення негативних міфів про реформу, розбіжностей в інтерпретації окремих нормативних положень, популістських обіцянок з боку представників місцевого самоврядування, які також часто не розуміли обсягу своїх повноважень і відповідальності. Певні прояви даної проблеми зберігаються і сьогодні [2, с. 26-27];

- недостатній рівень бюджетної децентралізації. Наразі бюджетна система країни не повною мірою відповідає потребам розвитку територіальних громад у зв'язку із надмірною централізацією фінансових ресурсів. Це призводить до неможливості повною мірою реалізовувати власну фінансову політику, створювати позитивний інвестиційний клімат та залучати інвесторів до регіонів [3, с. 615];

- низька якість кадрового складу територіальних громад. Ця проблема має багато видів прояву, серед яких пенсійний та передпенсійний вік значної частини фахівців, неможливість забезпечити гідний рівень оплати праці службовців у селищах, низький рівень володіння іноземними мовами, невисока кількість осіб з вищою освітою серед службовців місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад [2, с. 29];

- неврегульовані питання розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади загалом, а також завдань та повноважень між місцевими радами, територіальними громадами і районними державними адміністраціями та районними радами. Для вирішення проблеми необхідно провести чітке розділення повноважень між цими утвореннями, переглянути їх організаційні структури та чисельність апаратів управління, і, відповідно, обсяги витрат на їх утримання;

- високі ризики, пов'язані з корупцією щодо використання бюджетних коштів. Вирішення цієї проблеми потребує контролю за плануванням та виконанням бюджетів органами місцевого самоврядування різних рівнів та налагодження максимально прозорої їх діяльності. Для цього необхідно формування відповідних механізмів контролю як з боку державних органів, так і з боку громадськості.

Таким чином, підвищення ефективності процесів децентралізації актуалізує необхідність пошуку оптимальних рішень вказаних проблем спільно органами державної влади та місцевого самоврядування різних рівнів з врахуванням також думки громадськості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мельниченко А.А. Баланс централізації та децентралізації державного управління як запорука сталого розвитку України. Матеріали VIII міжна-

родної науково-практичної конференції. Вип. 10-13. С. 11-13 URL: http://fsp.kpi.ua/wpcontent/uploads/2016/03/Zbirka_Upravlinnya_2015.pdf (дата звернення 19.04. 2023)

2. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблеми здійснення в умовах суспільної кризи. *Political Studies*. №1. 2021. С. 22-40

3. Мацедонська Н.В., Клівіденко Л.М., Децентралізація в Україні та основні шляхи її впровадження в сучасних умовах. *Економіка і суспільство*. Вип. 31-54. С.616. № 8. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/103.pdf (дата звернення 19.04. 2023)